

Wyniki Testu Krajoznawczego ogłoszone będą podczas zakończenia rajdu w Toruniu.

Zdaniem kierownictwa trasy najmilszą dziewczyną na 1 jest Danka z Koszalina /to ta co hałasowała na noclegu w Iży w ubiegłym roku/!!!

Największym supermenem Kol. Konrad /ten co dał głos w Lisewie/!!!

Najlepszy kucharzem na trasie uznajemy Dzikka ze Szczecina!!!

Na trasie uczestniczyło 122 osób + 11 osób z trasy nr 2 + 5 osób z trasy nr 3 + 22 wariatów !!!

CHEŁMZA - KALENDARIUM

1222	- Pierwsza wzmianka o grodzie Łoza darowanym przez księcia konrada Mazowieckiego biskupowi Chrystianowi.
1251	- Chełmża zostaje wyznaczona przez biskupa Neidenreicha na siedzibę biskupów diecezji chełmińskiej.
1251	- Lokacja miasta.
1251 - 1354	- Budowa katedry.
1260	- Pogrzeb błogosławionej Juty z Turynii.
1268, 1273	- Napad Jaćwingów.
28.VI.1286	- Kolejny napad Jaćwingów i spalenie miasta.
1422	- Zdobyte i zniszczenie miasta przez wojska litwsko-tatarskie.
1444 - 1453	- Zjazdy Stanów Pruskich.
1454	- Przystąpienie do Związku Pruskiego.
1531	- Wielki pożar miasta.
1547	- Nowy przywilej lokacyjny.
1585	- Pożar miasta.
1588 - 1590	- „Czarna Śmierć”.
1692	- Budowa barokowego hełmu na wieży katedry.
1762	- Kolejny wielki pożar niszczy miasto.
1824	- Przeniesienie siedziby biskupów do Pelplina.
1882	- Rozpoczęcie budowy cukrowni.
1882	- Budowa linii kolejowej Toruń - Grudziądz.
1894	- Budowa linii kolejowej Bydgoszcz - Kowalewo.
1904	- Pożar cukrowni.
28.I.1919	- Krwawe starcia mieszkańców z Grenzschutzem.
21.I.1920	- Odzyskanie Niepodległości.
26.I.1945	- Wyzwolenie Chełmży przez 70 Armię, II Frontu Białoruskiego.
2.VIII.1950	- Pożar katedry od uderzenia gromu.
XII.1953	- Zakończenie odbudowy spalonego kościoła.
1969 - 1971	- Rekonstrukcja zniszczonej pożarem wieży kościelnej.
1989	- Przywrócenie ulicom nazw historycznych.

GRZYWNA

GRZYWNA - w dokumentach jest wymieniana w 1285r - Gryne-
a, w 1445 Griffina a od 1602 jako Grzywna.

teren wsi obejmował posiadłości kościelne, włościańskie
dobra szlacheckie. Położona jest nad j. Chełmżyńskim
żyznej i równinnej okolicy.

1293r Krzyżacy odstępują biskupom kujawskim w zamian
za miasto Golub i 1000 wlok w pobliżu niego leżących. Od-
tąd właścicielami wsi byli biskupi kujawscy, którzy po-
siadali tę wieś aż do rozbiorów.

część wsi była w rękach prywatnych jako własność szla-
hecka. Z końcem XVII w i na pocz. XVIII w należała ta część
do Bystraków, po których przejął ją Jakób Dorpowski z Os-
tromecka; od niego wieś otrzymali za darmo jezuiti z
Włocławca. W 1620r Mikołaj Franciszki, archprezbiter
chełmżyński, opisuje jakie dziesięciny dawano z tej wsi
kościółowi.

W wsi znajduje się kościół gotycki, zbudowany w 1293r, jednonawowy, długości 27m z
pryzmatycznym dachem, fundacji biskupów kujawskich. Wieżę zbudowaną w XIV w, a zastępującą
dach zachodni, zastąpiono w 1905r nową i znacznie wyższą od starej, a dostawioną z
ceglą, aby odsłonić fasadę zachodnią z zamurowanymi oknami gotycyżmi. Wtedy też odkryto
trzy łuki z kamiennymi rzeźbami.

Podziemiem prezbiterium znajduje się grobowiec rodziny Konopackich z 1599. W środku
grobowca marmurowa grobowiec Bartłomieja Kołbrzyńskiego, herbu Roguła, pana na Zengwirci;
ona spoczywają w kościele. Pierwszym pochowanym na cmentarzu jest ks. Gutowski
zm. w 1852. Wyposarzenie wnętrza kościoła z XVI, XVII i XIX w.
Na miejscowym cmentarzu trzy grobowce Nałęcz-Gorków, Łaszewskiej z Prądzyńskich i
Marlińskich, tuż przy kościele pomniki Kazimierza ojca, Kazimierza syna i Cecylii
z Kuczań.

Eh 90

Zakończenie XXXII OWRP odbędzie się o godz. 19,00

W imieniu kierownictwa trasy nr 1 i 3 dziękuję wszystkim za wspa-
niałą postawę, humor i przybycie na Ziemię Chełmińską.
Składam serdeczne podziękowanie przyjacielom z KTP Delta w Eibłegu
a w szczególności Marianowi Tomaszewskiemu oraz Sławkowi Kałabunowi
za pomoc w przygotowaniu i przeprowadzeniu imprezy.

Prezes

Zarządu Oddziału PTTK w Chełmie

Zdzisław Gostomski

Do miłego zobaczenia na XXXIII OWRP Darłowo 92

Dojazd z miejsca zakończenia do dworca PKP Toruń Główny
autobusem MPK nr 11 /bilety 1200 zł/.

KONIEC